

नैर्ऋतिकं (wie eben) adj. ein Kenner der Etymologie, der wahren Bedeutung der Wörter *gaṇa* उक्थादि zu P. 4, 2, 60.

नैर्ऋज्य (von नीर्ऋज्) m. Gesundheit KULL. zu M. 11, 237.

नैर्ऋक् (von निरऋक्) adj. ausreinigend: वस्ति Suçr. 2, 198, 2.

नैर्ऋत (von निरऋति) 1) adj. f. ई a) der Nirṛti gehörig u. s. w. AV. 19, 45, 5. TS. 1, 8, 4, 1. 9, 1. 2, 6, 3, 4. Çat. Br. 7, 2, 1, 1. 8. 9, 1, 2, 9. नत्तत्र R. 5, 73, 57. — b) südwestlich: माहृत Suçr. 1, 22, 12. क्वा तु नैर्ऋतान्दर्भान् (entweder mit den Spitzen nach Südwest gerichtet oder der Nirṛti geweiht) MBh. 2, 2641. कोण, ऽनी दिक् oder f. mit Ergänzung von दिष्म् Südwest H. 169, Sch. RĪĀN. und ĠĀTĀN. im ÇKDr. M. 11, 104. JĀĠN. 3, 259. MBh. 12, 6090. VARĀH. BRH. S. 5, 86. 14, 17. 24, 33. 52, 48. 118. 53, 100. 94, 4. 22. ÇĀṢK. zu BRH. ĀR. Up. S. 48. — c) (adj. von नैर्ऋत ein Rākshasa) den Rākshasa gehörig: ऋतौहिणी MBh. 7, 6364. ऋकाशमसृज्घोषम-धो भूमिं च नैर्ऋतीम् (viell. auch zu a) 12, 6132. ऋस्त्र Ar. 4, 30. — d) wohl auf die Mondstation नैर्ऋत (मूल) bezüglich: कर्मन् Verz. d. B. H. No. 363. — 2) m. a) N. pr. des Welthüters im Südwesten AK. 1, 1, 2, 4. H. 169. HALĀJ. 1, 100. — b) ein Kind der Nirṛti, Unhold, Dämon, Rākshasa AK. 1, 1, 4, 56. H. 188. HALĀJ. 1, 73. (अधर्मस्य) तस्यापि निर्ऋतिर्भाया नैर्ऋता येन रातसा: MBh. 1, 2618. 3, 16437. 5, 3571. नैर्ऋतैश्चर्यम् (कु-वेरस्य) 9, 2759. 12, 2521. Ar. 10, 50. HARIV. 6789. R. 1, 24, 13. 3, 16, 21. 40, 2. 5, 73, 57. 6, 37, 28. 84. ०भागत् Suçr. 1, 323, 21. RAGH. 10, 35. 11, 21. 12, 43. 14, 4. 15, 20. RĪĀ-TAR. 4, 388. BHĠG. P. 7, 5, 34. 39. 9, 10, 5. ०राज्ञ R. 4, 33, 33. 5, 25, 7. ०कन्या 14, 8. — c) pl. N. pr. eines Volkes: निषधा-स्तथैवानर्तनैर्ऋताः । दुर्गलाः MBh. 6, 359. WILSON in VP. 190 fasst das Wort hier adj. in der Bed. südwestlich auf, was nicht zulässig ist. — d) N. pr. eines Rudra HARIV. LANGL. II, 310. die Calc. Ausg. 11531 liest st. dessen निर्ऋति. — 3) f. ई unter den Bein. der Durgā Dev. 5, 9. — 4) n. (sc. म, नत्तत्र) die Mondstation Mūla VARĀH. BRH. S. 72, 10. BHATT. zu VARĀH. BRH. S. 4, 5.

नैर्ऋति (wohl von नैर्ऋत) m. N. pr. eines Unholds MBh. 12, 8264. Nach Lois. zu AK. 1, 1, 4, 56 = नैर्ऋत ein Rākshasa.

नैर्ऋतेय adj. von der Nirṛti abstammend: इक्षितः Suçr. 2, 534, 15.

नैर्ऋत्य 1) adj. a) zur Nirṛti in Beziehung stehend KAUC. 97. — b) südwestlich Verz. d. Oxf. H. 103, b, 14. Ind. St. 3, 262. — 2) ein Opfer an die Nirṛti (nach St.) JĀĠN. 3, 280.

नैर्ऋय (von निर्ऋय) n. Geruchlosigkeit d. i. Abwesenheit eines Geruchs MALLIN. zu KUMĀRAS. 3, 28.

1. **नैर्ऋण्य** (von निर्ऋण) n. 1) Qualitätslosigkeit MBh. 12, 7480. BHĠG. P. 1, 15, 31. 2, 1, 7, 9. — 2) das Nichtbesitzen von Vorzügen MBh. 2, 674. 5, 1380. 12, 3018. PAÑKAT. ed. orn. I, 248.

2. **नैर्ऋण्य** (vom vorherg.) adj. zu keiner Qualität in Beziehung stehend: ज्ञानयोग BHĠG. P. 3, 32, 32. (Gegens. गुणानुरक्तः) मनस् 5, 11, 8. ज्ञान NĀRADA'S PAÑKĀRĪTRA 1 im ÇKDr. u. पञ्चरात्र.

नैर्ऋण्य (von निर्ऋण) n. Hartherzigkeit MĀLAV. 69, 10. KATHĀS. 7, 51.

नैर्ऋष्य (von निर्ऋष) n. das Ueberstehen der kritischen Periode von zehn Tagen beim Neugeborenen, daher überh. das Ueberstehen einer gefährlichen Zeit oder eines schlimmen Einflusses: स पाप्मनो नैर्ऋष्यमग-च्छत् PAÑKĀV. Br. 22, 14, 3. 4.

नैर्ऋध्य (von निर्ऋध) adj. in Verbindung mit क्विप् eine best. Darbringung: नैर्ऋध्यैर्न क्विपेन्द् एन् पराशरीत् AV. 6, 75, 1.

नैर्ऋत und **नैर्ऋत्य** s. u. नैर्ऋत्य.

नैर्ऋत्य (von निर्ऋत) n. Fleckenlosigkeit, Unbeflecktheit (eig. und übertr.) MBh. 7, 9246. नैर्ऋत्यं यच्च मानसे ÇATR. 14, 261. विशेषतिसंरागो मानसो मल उच्यते । तेष्वेव हि विरागस्तु नैर्ऋत्यं समुदाकृतम् ॥ PRĀJACĪTĪTAT. im ÇKDr. ÇĀṢK. zu KHĀND. Up. 7, 26, 2.

नैर्ऋणिक adj. von निर्ऋण VJUTP. 37. MADHJAM. 39. 43. DAVON HOMI. abstr. ०ता f. ebend.

नैर्ऋज्य (von निर्ऋज्) n. Schamlosigkeit Suçr. 1, 336, 4 (नैर्ऋज्य).

नैर्ऋक् (von निर्ऋक्) adj. zum Hinausführen dienend: द्वार Schleuse VARĀH. BRH. S. 53, 122.

नैर्ऋस्त (von निर्ऋस्त) adj. für handlose (Dämonen) bestimmt, Bez. eines magischen Geschosses: शरू AV. 6, 65, 2. 3.

नैर्ऋयनि m. patron. von नील *gaṇa* तिकादि zu P. 4, 1, 154.

नैर्ऋनिक adj. von नीलिनक P. 4, 2, 110, Sch.

नैर्ऋ (von नील) n. die dunkelblaue Farbe RĀMATARKAVĠĠCA zu VOP. ÇKDr. (शिवस्य) कण्ठे नैर्ऋम् HARIV. 7392.

नैर्ऋक m. patron. *gaṇa* तैत्त्वत्त्यादि zu P. 2, 4, 61. नैर्वति v. l.

नैर्वति m. patron. v. l. für नैर्वक *gaṇa* तैत्त्वत्त्यादि zu P. 2, 4, 61.

नैर्वज्ञानांज्ञायतन n. der Ort (आयतन) wo es kein (न + एव) Denken (संज्ञान) und kein Nichtdenken (असंज्ञा) giebt BURN. Lot. de la b. l. 813. In LIA. III, 389 fälschlich नैर्वज्ञानांज्ञायतन.

नैर्वज्ञानमाधि m. die Meditation (समाधि), bei der kein (नैर्व) Denken (संज्ञा) stattfindet, HIOUEN-TSANG I, 367.

नैर्वकव (von निर्वक) *gaṇa* उत्क्रादि zu P. 4, 2, 90.

नैर्वकवि m. patron. von निर्वक *gaṇa* बाह्वादि zu P. 4, 1, 96.

नैर्वकवीय adj. von नैर्वकव *gaṇa* उत्क्रादि zu P. 4, 2, 90.

नैर्वतायन adj. von निर्वत *gaṇa* पत्तादि zu P. 4, 2, 80.

नैर्वार (von नीर्वार) adj. in wildem Reise bestehend, daraus bereitet TS. 1, 8, 10, 1. TBH. 1, 3, 4, 5. 6. 7. KĪTJ. ÇR. 14, 2, 26. 4, 11. LĀTJ. 8, 2, 9. ऋ-कार R. 2, 61, 5.

नैर्वसिक adj. von निर्वस *gaṇa* गुडादि zu P. 4, 4, 103.

नैर्विद्य (von निर्विड) n. 1) Dichtigkeit, ein ununterbrochenes Nebeneinanderliegen: विद्यता ऽस्थिमये ज्ञाते नैर्विद्यात्तिमामुल्ले RĪĀ-TAR. 5, 272. — 2) Bez. einer best. Eigenschaft eines geblasenen Tones: नैर्वि-द्यं प्रौढता चापि सुस्वरत्वं च शीघ्रता । माधुर्यमिति पञ्चमो फुक्तेपु गु-णाः स्मृताः ॥ SĀṢĠTAD. im ÇKDr.

नैर्विद् adj. f. ई mit einer Nivid versehen: त्रिष्टुम् KAUSH. ĀR. 2, 7.

नैर्विद्य (von निर्विद्य) n. eine Darbringung von Speisen an ein Idol BHĠG. P. 8, 16, 40. 52. Verz. d. Oxf. H. 95, a, 10. Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 12, 13. H. 887.

नैर्वेश adj. von निर्वेश *gaṇa* संकलादि zu P. 4, 2, 75.

नैर्वेशिक (von निर्वेश) n. was zur Einrichtung eines Hauses gehört. Hausrath JĀĠN. 1, 210. 382. MBh. 7, 2754. 13, 2958. 4952.

नैर्ऋ (von निष्ठा) adj. f. ई nächtlich P. 4, 3, 14. तमस् MBh. 3, 15817. 7. 6162. HARIV. 2476. 4422. R. 1, 33, 15 (36, 15 GORR.). ÇĀK. 137. VARĀH. BRH. S. 4, 2. 12, 17. KATHĀS. 11, 44. एन्स् in der Nacht vollbracht M. 2.